

V Bruseli 20. 5. 2020
COM(2020) 541 final

SPRÁVA KOMISIE

Írsko

Správa vypracovaná v súlade s článkom 126 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

SPRÁVA KOMISIE

Írsko

Správa vypracovaná v súlade s článkom 126 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

1. Úvod

Komisia prijala 20. marca 2020 oznámenie o aktivácii všeobecnej únikovej doložky Paktu stability a rastu. Doložkou stanovenou v článku 5 ods. 1, článku 6 ods. 3, článku 9 ods. 1 a článku 10 ods. 3 nariadenia (EÚ) č. 1466/97 a v článku 3 ods. 5 a článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1467/97 sa uľahčuje koordinácia rozpočtových politík v obdobiach prudkého hospodárskeho poklesu. Komisia vo svojom oznámení adresovanom Rade vyjadrila názor, že vzhľadom na očakávaný prudký hospodársky pokles vyvolaný vypuknutím nákazy COVID-19 umožňujú súčasné podmienky aktiváciu tejto doložky. Ministri financií členských štátov vyjadrili 23. marca 2020 súhlas s posúdením Komisie. Aktivácia všeobecnej únikovej doložky umožňuje dočasný odklon od postupu úprav smerom k dosiahnutiu strednodobého rozpočtového cieľa za predpokladu, že to neohrozí fiškálnu udržateľnosť zo strednodobého hľadiska. Pokiaľ ide o nápravnú časť paktu, Rada môže na základe odporúčania Komisie takisto rozhodnúť, že prijme revidovanú fiškálnu trajektóriu. Všeobecnou únikovou doložkou sa nepozastavujú postupy Paktu stability a rastu. Členským štátom to umožňuje odchýliť sa od rozpočtových požiadaviek, ktoré by sa za bežných okolností uplatňovali, zatiaľ čo Komisia a Rada to umožňuje uskutočniť potrebné opatrenia koordinácie politík v rámci paktu.

Z údajov, ktoré írske orgány oznámili 31. marca 2020 a ktoré následne overil Eurostat¹, vyplýva, že saldo verejných financií v Írsku dosiahlo v roku 2019 výšku 0,4 % HDP, zatiaľ čo hrubý dlh verejnej správy sa nachádzal na úrovni 58,8 % HDP. Na základe programu stability na rok 2020 plánuje Írsko na rok 2020 deficit na úrovni 7,4 % HDP, zatiaľ čo dlh sa plánuje na úrovni 69,1 % HDP.

Plánovaný deficit na rok 2020 predstavuje dôkaz *prima facie* o existencii nadmerného deficitu v zmysle vymedzenia v Pakte stability a rastu.

Na základe uvedených skutočností preto Komisia vypracovala túto správu, v ktorej analyzuje, či Írsko dodržiava kritérium deficitu uvedené v zmluve. Dlhové kritérium možno považovať za dodržané, keďže miera zadlženosti bola v roku 2019 pod referenčnou hodnotou 60 % HDP stanovenou v zmluve. Zohľadňujú sa v nej všetky závažné faktory a náležite sa prihliada na rozsiahly hospodársky otras, ktorý súvisí s pandémiou ochorenia COVID-19.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

Tabuľka 1. Deficit a dlh verejných financií (% HDP)

		2016	2017	2018	2019	2020 KOM	2021 KOM
Kritérium deficitu	saldo verejných financií	-0,7	-0,3	0,1	0,4	-5,6	-2,9
Dlhové kritérium	hrubý dlh verejnej správy	73,8	67,7	63,5	58,8	66,4	66,7

Zdroj: Eurostat, prognóza Komisie z jari 2020

2. KRITÉRIUM DEFICITU

Na základe programu stability na rok 2020 sa očakáva, že deficit verejných financií Írska dosiahne v roku 2020 výšku 7,4 % HDP, čo je výrazne nad referenčnou hodnotou 3 % HDP stanovenou v zmluve.

Plánované prekročenie referenčnej hodnoty stanovenej v zmluve je v roku 2020 výnimočné, keďže je dôsledkom prudkého hospodárskeho poklesu. Vzhľadom na vplyv pandémie COVID-19 sa v prognóze Komisie z jari 2020 predpokladá, že v roku 2020 dôjde k poklesu reálneho HDP o 7,9 %.

Plánované prekročenie referenčnej hodnoty stanovenej v zmluve by bolo na základe prognózy Komisie z jari 2020 dočasné. Tieto prognózy však sprevádza mimoriadne vysoký stupeň neistoty.

Skrátka plánovaný deficit na rok 2020 je výrazne nad referenčnou hodnotou 3 % HDP stanovenou v zmluve. Plánované prekročenie referenčnej hodnoty sa považuje za výnimočné v zmysle vymedzenia v zmluve a Pakte stability a rastu, pričom charakter prekročenia sa v súčasnosti pokladá za dočasný. Z analýzy teda vyplýva, že kritérium deficitu podľa vymedzenia v zmluve a nariadení (ES) č. 1467/97 nie je *prima facie* dodržané.

3. ZÁVAŽNÉ FAKTORY

V článku 126 ods. 3 zmluvy sa stanovuje, že ak členský štát nesplní požiadavky vyplývajúce z jedného alebo z oboch uvedených kritérií, Komisia musí vypracovať správu. Uvedená správa „prihliadne tiež na to, či štátny deficit prekračuje štátne výdavky na investície a zohľadní všetky ostatné závažné faktory vrátane stavu hospodárskeho a rozpočtového výhľadu členského štátu na stredne dlhé obdobie“.

Uvedené faktory sú ďalej objasnené v článku 2 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1467/97, v ktorom sa takisto stanovuje, že treba náležite zohľadniť „všetky ostatné faktory, ktoré sú podľa názoru dotknutého členského štátu závažné z hľadiska komplexného posúdenia súladu s kritériami deficitu a dlhu, a ktoré členský štát predložil Rade a Komisii“.

Ako sa uvádza v článku 2 ods. 4 nariadenia (ES) č. 1467/97, pokiaľ ide o dodržiavanie kritéria deficitu v roku 2020, keďže sa predpokladá, že pomer dlhu verejnej správy k HDP prekročí v roku 2020 referenčnú hodnotu 60 % a nie je splnená dvojité podmienka – t. j. že deficit zostane na úrovni blízko referenčnej hodnoty a že jeho prekročenie referenčnej hodnoty je len dočasné – uvedené závažné faktory nemožno v postupoch vedúcich k rozhodnutiu o existencii nadmerného deficitu na základe kritéria deficitu v prípade Írska zohľadniť.

V súčasnej situácii je ďalším kľúčovým faktorom, ktorý treba zohľadniť v súvislosti s rokom 2020, hospodársky dosah pandémie COVID-19, ktorá má veľmi významný vplyv na rozpočtovú situáciu a do veľkej miery zneisťuje výhľad do budúcnosti. Pandémia zároveň viedla k aktivácii všeobecnej únikovej doložky.

3.1. Pandémia COVID-19

Pandémia COVID-19 spôsobila rozsiahly hospodársky otras, ktorý má výrazný negatívny vplyv na celú Európsku úniu. Dôsledky na rast HDP budú závisieť od trvania pandémie a opatrení prijímaných vnútroštátnymi orgánmi i orgánmi na európskej a celosvetovej úrovni s cieľom spomaliť jej šírenie, chrániť výrobné kapacity a podporiť celkový dopyt. Členské štáty už prijali alebo prijímajú rozpočtové opatrenia s cieľom zvýšiť kapacitu svojich systémov zdravotnej starostlivosti a poskytnúť pomoc tým osobám a odvetviam, ktoré pandémie obzvlášť zasiahla. Prijali sa aj významné opatrenia na podporu likvidity a iné záruky. Po získaní podrobnejších informácií príslušné štatistické orgány preskúmajú, či tieto opatrenia majú bezprostredný vplyv na saldo verejných financií. Tieto opatrenia budú spolu s poklesom hospodárskej činnosti viesť k podstatnému zvýšeniu deficitu verejných financií a dlhových pozícií.

3.2. Strednodobá hospodárska pozícia

Reálny HDP Írska vzrástol v roku 2019 o 5,5 % a v roku 2020 zaznamenal silnú pozíciu, pričom domáci dopyt aj čistý vývoz vykazujú solídne výsledky. Očakáva sa, že pandémia negatívne ovplyvní mnohé hospodárske odvetvia. Predpokladá sa, že súkromná spotreba aj súkromné investície tento rok klesnú. Na druhej strane sa očakáva, že čistý vývoz bude kladný – čiastočne vďaka určitej odolnosti vývozu v dôsledku veľkého podielu liekov a zdravotníckeho materiálu na írskom vývoze. Podľa prognózy Komisie z jari 2020 sa predpokladá, že hospodárstvo Írska v roku 2020 klesne približne o 8 %. Pri posudzovaní dodržiavania kritéria deficitu Írskom v roku 2020 ide o zmierňujúci faktor.

Neistota, ktorá sprevádza makroekonomický výhľad Írska, je mimoriadne vysoká, pričom existuje riziko týkajúce sa neznámej dĺžky trvania pandémie a opatrení na obmedzenie pohybu v Írsku a jeho hlavných obchodných partnerov, ako aj zmien v správaní, ktoré spôsobí. Neistotu znásobujú faktory špecifické pre Írsko, ako sú napríklad zmeny v medzinárodnom daňovom prostredí. Írsko je navyše obzvlášť zasiahnuté budúcim vzťahom medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom. Operácie nadnárodných spoločností pôsobiacich v Írsku sa aj naďalej ťažko predpovedajú a môžu ovplyvniť HDP v oboch smeroch.

3.3. Strednodobá rozpočtová pozícia

Na základe výsledných údajov a prognózy Komisie z jari 2020 Írsko v roku 2019 splnilo svoj strednodobý rozpočtový cieľ.

V roku 2019 bol zaznamenaný prebytok verejných financií vo výške 0,4 % HDP v dôsledku prudko rastúceho hospodárstva, čo prinieslo výrazné zvýšenie daňových príjmov a príspevkov na sociálne zabezpečenie a pokračujúci pokles úrokového zaťaženia.

Írsko prijalo celý rad opatrení na poskytovanie podpory a pomoci domácnostiam a odvetviam, ktoré sú osobitne zasiahnuté, pričom tieto opatrenia predstavujú približne 2,3 % HDP.

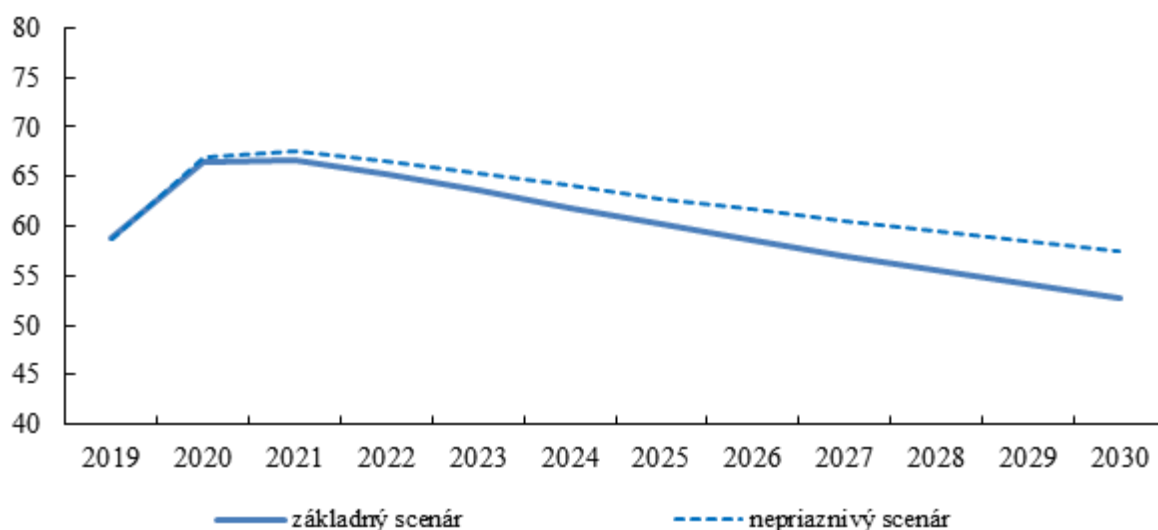
Podľa prognózy Komisie z jari 2020 sa v roku 2020 sa plánuje deficit verejných financií vo výške 5,6 % HDP. Je to spôsobené operáciami automatických stabilizátorov a diskrečnými fiškálnymi opatreniami, ktoré vláda prijala v reakcii na pandémiu, ktoré majú vplyv na deficit vo výške približne 2,0 % HDP. Riziká ohrozujúce strednodobý fiškálny výhľad sú značné. Týkajú sa neistoty, pokiaľ ide o konečný objem fiškálnej expanzie zameranej na boj proti kríze a možné zmeny v medzinárodnom daňovom prostredí.

3.4. Strednodobá pozícia verejného dlhu

Podľa prognózy Komisie z jari 2020 sa očakáva, že dlh verejnej správy sa zvýši z 58,8 % HDP v roku 2019 na 66,4 % v roku 2020.

Na základe prognózy Komisie z jari 2020 bola aktualizovaná analýza udržateľnosti dlhovej služby. Celkovo vzaté, pri posúdení udržateľnosti dlhovej služby sa ukazuje, že dlhová pozícia je v strednodobom horizonte aj naďalej udržateľná, a zohľadňujú sa pritom aj dôležité zmierňujúce faktory súvisiace s dlhovým profilom. Zatiaľ čo pozícia verejného dlhu sa v dôsledku krízy vyvolanej ochorením COVID-19 zhoršila, podľa základného scenára sa očakáva najmä to, že pomer dlhu k HDP by mal v strednodobom horizonte sledovať udržateľnú (klesajúcu) trajektóriu².

Graf1: Pomer dlhu verejnej správy k HDP, Írsko, v % HDP

Zdroj: útvary Komisie

² Základný scenár vychádza z prognózy Komisie z jari 2020. Po roku 2021 sa predpokladá postupná úprava fiškálnej politiky v súlade s rámcami EÚ pre hospodársku a fiškálnu koordináciu a dohľad. Prognóza rastu reálneho HDP vychádza z tzv. metodiky EPC/OGWG T + 10. Rast (reálneho) skutočného HDP je ťahaný jeho potenciálnym rastom a je ovplyvnený všetkými zvažovanými dodatočnými fiškálnymi úpravami (prostredníctvom fiškálneho multiplikátora). Predpokladá sa, že inflácia sa postupne priblíži k 2 %. Predpoklady úrokových sadzieb sú stanovované v súlade s očakávaniami finančného trhu. V prípade nepriaznivého scenára sa (počas celého prognózovaného obdobia) predpokladajú vyššie úrokové sadzby (o 500 bázických bodov) a nižší rast HDP (o -0,5 percentuálneho bodu) oproti základnému scenáru.

3.5. Iné faktory, na ktoré upozornil členský štát

Írske orgány zaslali 18. mája 2020 list, v ktorom v súlade s článkom 2 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1467/97 uviedli závažné faktory. V analýze uvedenej v predchádzajúcich oddieloch sa už zoširoka pokrývajú kľúčové faktory, na ktoré upozornili orgány. Dodatočné faktory, ktoré ešte neboli uvedené, sa týkajú úsilia Írska posilniť svoje verejné financie v predchádzajúcich rokoch pomocou dosahovania celkových rozpočtových prebytkov a zriadenia fondu na horšie časy.

4. ZÁVERY

Podľa programu stability plánuje Írsko v roku 2020 zvýšenie celkového deficitu verejných financií na 7,4 % HDP, čím tento deficit výrazne prekročí referenčnú hodnotu 3 % HDP stanovenú v zmluve. Plánované prekročenie referenčnej hodnoty sa považuje za výnimočné a momentálne sa považuje za dočasné.

V súlade so zmluvou a s Paktom stability a rastu sa v tejto správe skúmajú aj závažné faktory.

Ako sa uvádza v článku 2 ods. 4 nariadenia (ES) č. 1467/97, pokiaľ ide o dodržiavanie kritéria deficitu v roku 2020, keďže sa predpokladá, že pomer dlhu verejnej správy k HDP prekročí v roku 2020 referenčnú hodnotu 60 % a nie je splnená dvojité podmienka – t. j. že deficit zostane na úrovni blízko referenčnej hodnoty a že jeho prekročenie referenčnej hodnoty je len dočasné – uvedené závažné faktory nemožno v postupoch vedúcich k rozhodnutiu o existencii nadmerného deficitu na základe kritéria deficitu v prípade Írska zohľadniť.

V analýze sa celkovo naznačuje, že kritérium deficitu vymedzené v zmluve a v nariadení (ES) č. 1467/1997 nie je dodržané.